

B

Tanári útmutató

SZÖVEGÉRTÉS – SZÖVEGALKOTÁS

6

ÉNEK-ZENE

Készítette
Lugosi Katalin

MESE ÉS VALÓSÁG

W. A. Mozart: Varázsfuvola

EDUCATIO KHT. KOMPETENCIAFEJLESZTŐ OKTATÁSI PROGRAM KERETTANTERV

A KIADVÁNY A NEMZETI FEJLESZTÉSI TERV HUMÁNERŐFORRÁS-FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM 3.1.1. KÖZPONTI PROGRAM (PEDAGÓGUSOK ÉS OKTATÁSI SZAKÉRTŐK FELKÉSZÍTÉSE A KOMPETENCIA ALAPÚ KÉPZÉS ÉS OKTATÁS FELADATAIRA) KERETÉBEN KÉSZÜLT, A SULINOVA OKTATÁSI PROGRAMCSOMAG RÉSZEKÉNT LÉTREJÖTT TANULÓI INFORMÁCIÓHORDOZÓ. A KIADVÁNY SIKERES HASZNÁLATÁHOZ SZÜKSÉGES A TELJES OKTATÁSI PROGRAMCSOMAG ISMERETE ÉS HASZNÁLATA.

A TELJES PROGRAMCSOMAG ELÉRHETŐ: WWW.EDUCATIO.HU CÍMEN.

FEJLESZTÉSI
PROGRAMVEZETŐ

KERNER ANNA

FELELŐS SZERKESZTŐ

NAGY MILÁN

SZAKMAI LEKTOR

DR. KALMÁR ZOLTÁN

© LUGOSI KATALIN, 2008

© EDUCATIO KHT., 2008

RAKTÁRI SZÁM:

H-BSZE0610/T

W. A. MOZART: VARÁZSFUVOLA

**A ZENE MINT SZÖVEGÉRTÉST SEGÍTŐ ESZKÖZ
W. A. MOZART VARÁZSFUVOLA C. SINGSPIELJÉBEN**

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA	Hallás és olvasás által közvetített információk megfigyelése, értelmezése, rendszerezése Mozart <i>Varázsfuvola</i> c. műve alapján.
IDŐKERET	7 x 15 perc
AJÁNLOTT KOROSZTÁLY	6. évfolyam
AJÁNLOTT MEGELŐZŐ ÉS KÖVETŐ TANANYAG (ELŐZETES ÉS KÖVETŐ KÉSZSÉGFEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG VAGY ISMERET)	Alapvető ismeretek a bécsi klasszicizmusról, W. A. Mozart Mozart-dalok
MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK	Tágabb környezetben: Magyar nyelv – beszédfejlesztés Ember és társadalom – Történelem: az abszolutizmus kora, a felvilágosodás Életvitel – a mozgás és a zene kapcsolata Szűkebb környezetben: Művészetek – Ének-zene: az európai zene története
A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI	A szövegértés-szövegalkotás kompetencia kiemelt fejlesztési feladatai: – folyamatos szövegrészlet értő olvasása, szövegrészlet értelmezése – képek által közvetített információk megfeleltetése a szöveges és a zene által közvetített információkkal – folyamatos megfigyelés különböző élethelyzetekben, bármilyen kommunikatív megnyilvánulásban – jelöletlen ok-okozati kapcsolatok feltárása, választás, döntés – megfigyelőképesség, kontaktusteremtő képesség Egyéb műveltségterületi pontok: – Arányok a zenében – Matematika 1/9 – Emberismeret: Tudja a tanuló, hogy az embernek vannak jó és rossz tulajdonságai. 1/b – Vizuális kultúra: Miként segítik a vizuális művészet kifejezőeszközei a zenei kifejezést, és a mondanivaló megértését?

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A hétszer tizenöt perces modul anyagának kiválasztásakor fontos szempont volt a gyerekek életkori sajátossága: érdeklődésük a fantázia, a mese világa iránt. A hatodik évfolyamon minden iskolatípusban a klasszikus zene megismertetése a fő feladat. A Varázsfuvola meséje és zenei anyaga közismert. A hétszer tizenöt perces modul megvalósításakor az énekelt anyag és annak megfigyelése, hogy a szerző milyen zenei eszközökkel érzékelteti a történéseket, hozzájárul a szöveg megértéséhez. A modul megvalósításához szükséges a különböző munkaformák szervezésében való jártasság.

TÁMOGATÓRENDSZER

A modul megvalósításának nem alapfeltétele, de a megvalósítás színvonalát emeli a hangszeres tudás, elsősorban a zongorajáték a részletek bemutatásához, kíséretéhez.

A csoportmunkával kapcsolatos tanári munkát segítő irodalom jegyzéke a kereshettanterv és koncepció mellékletében olvasható.

Ajánlott irodalom:

A tanári mesterség gyakorlata / Tanárképzés és tudomány / Nemzeti Tankönyvkiadó–ELTE Tanárképző Főiskolai Kar, Bp. 2003

Balázs Géza: *Szöveg-jelentéstani rács= Szöveg az egész világ. Tinta Könyvkiadó, Bp. 2002*

Ungvári Tamás: *A szépség születése. Maecenas Kiadó, 1996*

H.C. Robbins London: *Mozart utolsó éve. Corvina Kiadó, 2001*

Tótfalusi István: *Operamesék. Zeneműkiadó, Bp*

MODULVÁZLAT

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	KIEMELT KÉSZSÉ- GEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ (MELLÉK- LETBEN)
			MUNKA- FORMÁK	MÓDSZE- REK	
I. A szövegrészlet megértése (1 x 15 perc)					
1. A mese címe, szereplői Áttekintő olvasás: globális megértés	áttekintő olvasás	néma olvasás egyéni tempóban	páros vagy egyéni munka	közös meg- beszélés	szöveg
2. Lényegkiemelés	a címre vonatkozó megállapítások, mit tudunk meg a fu- vola keletkezéséről és váráserejéről?	megbeszélés, közös megállapítá- sok szóban	frontális	közös meg- beszélés írásbeli fel- adat	szöveg feladat a munkafü- zetben
3. A szereplőkre vonatkozó megállapítások Az Fj királynő Bosszú-áriájának meghallgatása	a munkafüzetben a szereplők azonosítása		önálló	közös meg- beszélés írásbeli fel- adat	szöveg, feladat a munkafü- zetben
II. A zene megértést segítő szerepe (1 x 15 perc)					
1. A Nyitány meghallgatása	szómagyarázat	különböző megoldá- sok elfogadhatók	önálló	érvek, véle- mények ösz- szetevése	munkafü- zet
2. A mese első részletének hangos olvasása sze- repszóval	kifejező olvasás gya- korlása		frontális		munkafü- zet

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ (MELLÉKLETBEN)
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
3. A képek azonosítása a szereplőkkel	információkeresés a képek segítségével, a szóbeli, a zene által közvetített és a képek által adott információk egybevetése	a feladat megoldásában lehetőség van különböző munkaformák megválasztására, önkéntes csoportok szerveződésére, munkamegosztásra	lehetőleg páros vagy csoportos		munkafüzet
III. Daltanulás a szöveg segítségével (1 x 15 perc)					
1. Papageno belépőjének meghallgatása Megfigyelési szempont: milyen zenei eszközökkel ábrázolja Mozart Papagenót?	megfigyelés: a madárász jellemének ábrázolása zenei eszközökkel	megbeszélés	frontális	figyelmes zenehallgatás	
2. Tamino Kép-áriájának meghallgatása Miben különbözik a két szereplő temperamentuma, érzelmi világa?	Tamino vágyódásának kifejeződése az áriában	megbeszélés	frontális	figyelmes zenehallgatás	
3. Daltanulás Papageno belépője – kotta és hallás alapján, a pánsíp hangjának megfigyelése, feladatmegoldás hallás után	a munkafüzet feladatanak értő olvasása	egyéni feladatmegoldás, közös javítással	egyéni, majd frontális	megfigyelés, megbeszélés, daltanulás	
IV. Kulcsszavak a megértés szolgálatában (2 x 15 perc)					
1. Zenehallgatás: A Csengettyű-kórus, Papageno és Pamina kettőse	kulcsszavak keresése	zenehallgatás, egyéni feladatmegoldás, közös megbeszélés	egyéni, majd frontális	figyelmes zenehallgatás	munkafüzet, kottakép
2. A szövegjelentés vizsgálata a munkafüzet feladatainak segítségével	szómagyarázatok	közös feladatmegoldás	frontális	megbeszélés	munkafüzet

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ (MELLÉKLETBEN)
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
3. Önálló mondatalkotás	mondatalkotás a kulcsszavak felhasználásával	egyéni feladatmegoldás, közös megbeszélés	egyéni, majd frontális		munkafüzet
4. Daltanulás	szövegmondás, a szöveg értelmének megfelelő zenei tagolás	kottakép és hallás után történő daltanulás	frontális		kottakép
5. Önálló szóbeli szövegalkotás	véleményalkotás, érvelés	közös megállapítások	frontális	megbeszélés	
V. Sarastro főpap, mint a mű mondanivalójának közvetítője (1 x 15 perc)					
1. Zenehallgatás Sarastro F-dúr áriája	a zene által közvetített erkölcsi tartalmak megfigyelése	önálló megfigyelés,	önálló	figyelmes zenehallgatás	
2. Szópárok keresése különböző szempontok szerint	logikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodás szabadságának biztosításával	önálló feladatmegoldás	egyéni, szóbeli indoklással		munkafüzet
3. Zenehallgatás Az ária újbóli, irányított megfigyelése	köznap szóhasználat és zenei szakkifejezések	csoportos megbeszélés		zenehallgatás, a zenei szakkifejezések alkalmazása	munkafüzet

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	KIEMELT KÉSZSÉ- GEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSSZERVEZÉS		ESZKÖZ (MELLÉK- LETBEN)
			MUNKA- FORMÁK	MÓDSZE- REK	
VI. Szövegalkotás (1 x 15 perc)					
1. Irányított szóbeli fogalmazás a barátságáról Irodalmi példák a hűség és barátság témájáról	áttekintés	szóbeli, önálló szó- vegalkotás	frontális		
2. Önálló szövegalkotás írásban	véleményalkotás tö- mör, koncentrált for- mában	egyéni munka	egyéni	fogalmazás	

ÉRTÉKELÉS

A tanórán a részképességek fejlesztésének különböző fázisaiban

- szöveges szóbeli értékelés a tanítás minden megragadható pedagógiai elemében
- önértékelés az önálló munka eredményének vizsgálatával a munkafüzetben
- a hibátlan munka értékelése (minta alapján)
- a csoportmunka értékelésekor (formatív) csoportmunka-rangsor kialakítása.
- a szóbeli értékelés folyamán nagyon fontos a megerősítés
- a hibák javításakor rövid, pontos szóbeli instrukciót kell megfogalmaznunk
- énekléskor ügyeljünk a helyes testtartásra, légzésre
- értékeljük a kifejező, szép előadást
- esetleg differenciálással segítsük a dalok szép előadását

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. A SZÖVEGRÉSZLET MEGÉRTÉSE	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Megfigyelési szempontok az irányított olvasáshoz Figyeld meg a szereplőket és a köztük lévő kapcsolatokat!</p>	néma, értő olvasás egyéni tempóban
<p>2. Lényegkiemelés Mit tudunk meg a fuvola keletkezéséről? (A Napkirály készítette egy ezeréves tölgy egyik ágából.) Mit tudunk a fuvoláról? (Varázshatalma van: a gonoszok megjavulnak, a szomorkodók elfelejtik bánatukat, de az Éj királynőjén nem fog a varázs.)</p>	<p>minél több információt megnevezése a fuvolával kapcsolatban:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ezeréves tölgy – a Napkirály készítette – vadászat – eltévedt – varázshatalom
<p>3. Feladat Az olvasott részlet alapján oldd meg a munkafüzet feladatait! Közlés A feladat megoldása közben az Éj királynőjének Bosszúáriáját halljátok.</p>	
II. A ZENE MEGÉRTÉST SEGÍTŐ SZEREPE	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Megfigyelési szempontok megadása A nyitány három akkorddal kezdődik. Milyen módon segít ez elvezetni a hallgatót a mesék birodalmába? Figyeld meg a legmagasabb és a legmélyebb hangokat! (Tágul a zenei tér) Van-e jelentősége annak, hogy három akkordot hallunk? (A három meseszám.)</p>	önálló szövegalkotás, a vélemények megfogalmazása, ütköztetése
<p>2. A mese első részletének olvastatása a munkafüzetből Figyeljenek a tanulók a szereplők karakterének megfelelő, kifejező olvasásra. A tanár ezt elősegítheti oly módon, hogy rövid jellemzést ad. (Tamino: ifjú, szelíd. Papageno: vidám, gondtalan, a természet gyermeke. A három udvarhölgy: előkelők, határozottak.)</p>	Kifejező olvasás szereposztással
<p>3. Feladat Keressük meg a képek közül azokat, amelyek a most megismert szereplőket ábrázolják! Jellemezzétek Papagenót, Taminót és a három udvarhölgyet a képek alapján!</p>	csoportos vagy párban történő megbeszélés után a gyerekek megfogalmazzák véleményüket

III. DALTANULÁS A SZÖVEG SEGÍTSÉGÉVEL	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Közlés Most hallgassuk meg Papageno belépőjét! Figyeljétek meg, hogyan segítik a szereplő jellemzését a zene eszközei: a tempó, az énekes hangszíne, hangmagassága és a kíséretben a hangszerek hangja! (Gyors tempó, tenor hang, zenekari összeállítás.)</p>	a munkafüzet feladatainak megoldása
<p>2. Közlés Az Éj királynője elküldi a lánya képét Taminónak, és arra kéri az ifjú herceget, hogy szabadítsa ki lányát Sarastro fogságából. Taminót elbűvöli a lány szépsége, és megígéri, hogy megkeresi Paminát. Most hallgassuk meg a Kép-áriát! Figyeljétek meg, hogy tempó, előadásmód, hangerő, dinamika szempontjából miben különbözik Papageno és Tamino áriája? Észrevettetek-e más különbségeket? (Taminoé lassabb tempójú, érzelemgazdagabb, nyugodtabb. Természetesen itt más, helytálló megfogalmazásokat is elfogadhatunk.)</p>	a két ária közti különbségek szóbeli megfogalmazása
<p>3. Közlés Most ismét meghallgatjuk Papageno áriáját. Olvassátok el figyelmesen a munkafüzet feladatát, és válaszoljatok a kérdésre! (Melyik irányból merre fújja a hangszer Papageno?) A tanár mutassa be a skálarészletet – d-r-m-f-s –, és figyeljen arra, hogy a később elhangzó hangnemben (G-dúr) hangozzék. Először lassan, majd tempóban is szerencsés bemutatni. Feladat Most a kottát használva tanuljuk meg a dalt!</p>	a tanulók elolvassák a pánsíp-ról szóló leírást, majd megoldják a feladatot daltanulás hallás és kottakép alapján
IV. KULCSSZAVAK A MEGÉRTÉS SZOLGÁLATÁBAN	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Közlés Monostatos, a szerencsen szökés közben tetten éri Paminát és Papagenót. A madarásznak szerencséjére eszébe jut a csengettyű, amelyet az Éj királynőjétől kapott. Segítségével megszélidülnek a marcona örök, így Pamina és Papageno megszabadul. Hallgassátok meg a Csengettyű-kórust és az azt követő kettőt, figyeljétek a szöveget! Keressetek kulcsszavakat, amelyek meghatározói a mondanivalónak! Ezeket húzzátok alá a kottában!</p>	a zenehallgatás alatt a szöveg számukra fontos szavainak aláhúzása
<p>2. A kincs szó szinonimája, szinonimái a meghallgatott részletben. Minden jó megoldást elfogadhatunk. A kincs lehet a felsorolt szavak mindegyike. Kérjük, hogy a gyerekek szóban indokolják meg választásaikat!</p>	feladatmegoldás a munkafüzetben szóbeli indoklással

<p>3. A barátság jelentésének tömör megfogalmazását kérjük egy mondatban.</p>	<p>mondatalkotás</p>
<p>4. Daltanulás Tanári irányítással érdemes szolmizálva megtanulni a Csengettyű-kórus felső szólamát, ügyesebb osztályban (esetleg fúruházi tudó csoporttal), mindhárom szólamot egy órán. Ritmikai előkészítés (felütés!), hangnem meghatározása, kezdőhang szolmizációs neve, szolmizálás belső hallással, a záróhangok hangos éneklése, majd hangos éneklés. Hangos éneklés szöveggel. Először mutassa be a tanár a helyes szövegkiejtést, a mondani-valónak megfelelő tagolást. Figyeljünk az egymást követő szavak helyes ejtésére, mert ez a mondanivaló megértését szolgálja! (Mily szép ez... és nem: Mily szé pez!) A felső szólam hibátlan megszólaltatása után próbáljunk meg először az alsó, majd a közepső szólam tanulására rátérni.</p>	<p>megfigyelés: ritmus, hangnem, kezdőhang szolmizálva, éneklés belső hallással a helyes szövegmondás megfigyelése, éneklés értelmező szövegmondással</p>
<p>5. Feladat Emeld ki a szövegből azokat a részleteket, amelyek tömören meghatározzák a barátság fogalmát! Mik voltak a sűrítés eszközei? (Mutató névmás, szinonimaként, metaforaként használt kifejezések, érzelmi megközelítés: „Jó barátság szívhez szól...”)</p>	<p>szóbeli szövegalkotás</p>
V. SARASTRO FŐPAP MINT A MŰ MONDANIVALÓJÁNAK KÖZVETÍTŐJE	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Feladat Olvasd el az V. egység bevezető mondatait! Most csukd be a munkafüzetet, és kövesd figyelmes belső hallással a zenei történéseket!</p>	<p>néma olvasás figyelmes zenehallgatás</p>
<p>2. Feladat Írd egymás mellé az általad összetartozónak érzett kifejezéseket! Kövesd a munkafüzet utasításait! (Fogadjunk el minden helytálló indoklást! Minél többféle kapcsolódási lehetőség megbeszélésére teremtsünk módot!)</p>	<p>a munkafüzet feladatának megoldása szóbeli indoklás</p>
<p>3. Feladat Hallgassuk meg újból az áriát! Figyeld meg, a tempót, metrumot és Sarastro hangmagasságát! (Lassú, méltóságteljes, hármas lüktetés, basszus.)</p>	<p>megfigyelés, megbeszélés</p>

VI. SZÖVEGALKOTÁS	
TANÁRI TEVÉKENYSÉG	TANULÓI TEVÉKENYSÉG
<p>1. Feladat Mesélj olvasmányaid alapján arról, mi a barátság? Véleményed szerint összetartozó fogalmak-e a hűség és a barátság? Támaszd alá érvekkel állításodat!</p>	<p>véleményalkotás néhány mondatban</p>
<p>2. Feladat Hallgassuk meg Sarastro főpap áriáját! Zenehallgatás közben fogalmazd meg írásban egy személyes élményedet, amikor megtapasztalhattad a barátság erejét, segítő hatását!</p>	<p>önálló szövegalkotás írásban</p>

TANÁRI SEGÉDLET

I.

1. feladat

Mozart *Varázsfuvola* című Singspieljével (énekes játék) fogunk foglalkozni.

Olvasátok el a következő részletet!

Figyeljete a szereplőkre!

A VARÁZSFUVOLA

Messze Napkeleten élt egy bölcs és igazságos király. A napkör ereje védte őt és országát, és mindenki boldogságot sugárzott. Felesége, a szép, de keményszívű és gőgös asszony az éjszaka birodalmát kormányozta. A király egyetlen öröme kicsi lánya, Pamina volt.

Egyszer, egy vadászat alkalmával a király eltévedt a hegyekben, és egy ezeréves tölgy lombjai alá húzódott. A tölgy egyik ágából vadászkesével fuvolát faragott, és amikor belefúj, egyszeriben otthon találta magát a trónteremben.

A fuvola varázshatalmától a szomorkodók elfelejtették bánatukat, a rosszak megjavultak. Csak az Éj királynőjének kemény szívének nem fogott a bűvös erő.

A király országában bölcs, nemes szívű férfiak, Izisz és Ozírisz papjai éltek, akik kemény próbák során tettek bizonyosságot állhatatosságukról, bátorságukról. E szövetség élén Sarastro főpap állott.

Amikor a király érezte, hogy földi útja végéhez ér, Sarastro gondjaira bízta imádott lányát. Halála után a gonoszság erői elszabadultak az országban. Az Éj királynője nem nyugodott bele, hogy lánya, Pamina Sarastronál él.

2. feladat

Írjátok a pontok helyére a szereplők nevét!

A Napkirály gonosz felesége: .....

Az Éj királynőjének a leánya: .....

Főpap: .....

3. Válaszoljatok emlékezetből a következő kérdésekre!

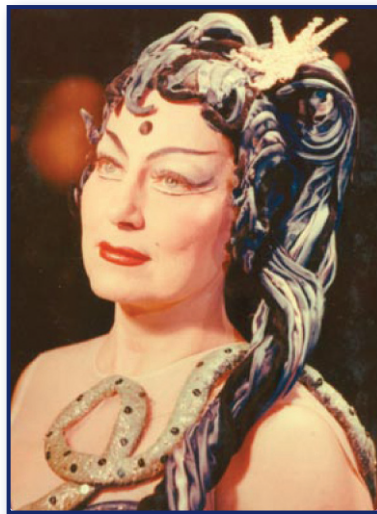
Milyen ember volt a Napkirály? *bölcs, igazságos*

Milyen szívű volt a felesége? *kemény*

Milyen fa ágából faragta a király a fuvolát? *tölgyfa*

Miben állt a fuvola varázsereje? *a király otthon találta magát a megfújása után a trónteremben, a szomorkodók elfelejtették bánazukat, a rosszak megjavultak*

Kire nem hatott ez az erő? *Feleségére, az Éj királynőjére*

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

II.

1. feladat

Mit jelent a Nyitány – szó? Ezzel 'nyitjuk ki' az ajtót, amin keresztül az opera cselekményébe juthatunk.

Mi lehet a szerepe? Előre felidézi a későbbi hangulatokat, esetleg bemutat néhány később felhangzó dallamot.

Figyeljétek meg az opera nyitányának kezdő akkordjait! (1. lábjegyzet magyarázatként: akkord: egyszerre megszólaló hangok, legtöbbször hármass- vagy négyeshangzat. Itt hármasshangzatokat hallhatunk.)

Mit gondoltok: miért három akkord szerepel? *A három meseszám.*

Most újra meghallgatjuk az első három akkordot!

Figyeljétek meg, hogy a legalsó és legfelső szólám merre halad! *A felső felfelé, az alsó lefelé, mintha egyre távolabb lenne a tér, és átérnénk a valóságból a mesék világába.*

2. feladat

Olvassátok fel szereposztással a következő részletet!

Az Éj királynője elhatározta, hogy elveszi Paminát Sarastrotól. Tudta, hogy erőszakkal nem érhet célt, ezért cselhez folyamodott.

Történt egy nap, hogy Tamino királyfi magányos vadászatra indult az erdőbe.

Egy szörnyű kígyó vette őt üldözőbe, Tamino ájultan esett össze.

Ebben a pillanatban három hölgy lépett elő, akik megölték a kígyót. Mikor a herceg magához tért, egy furcsa figurát látott maga előtt, aki kerekre nyílt szemekkel bámult a kígyóra.

– Hát te, barátom, ki fia vagy? – kérdezte a királyfi.

– Papageno vagyok, a madarász. A királynő udvarhölgyei is tőlem veszik a seregélyeket, csízeket, rigókat.

– Királynőt mondtál? Kinek az országa ez?

– Az Éj királynőjének a birodalmában vagy – felelte a furcsa ember.

- És ki ölte meg a kígyót?
- Ki más, mint én! – hengegett a madarász.
- Erre a három fátyolos hölgy előlépett, és lakatot kattintottak a madarász szájára.
- Így hengegj máskor, Papageno, mások tetteivel! – mondták.

3. feladat

Most végighallgatjuk a Nyitányt. Közben olvassátok el ismét a szövegeket, és oldjátok meg a hozzá kapcsolódó feladatot!

A munkafüzetben képeket láthattok a *Varázsfuvola* egy régebbi, Magyar Állami Operaház-beli előadásáról.

Válasszátok ki a képek közül Taminót, Papagenót és a három udvarhölgyet!

Írjátok a képek alá a neveket!

III.

1. feladat

Hallgassuk meg Papageno belépőjét!

Képzeljétek magatok elé a színpadképet: Tamino ájultan fekszik a kígyó mellett, akit az Éj királynőjének udvarhölgyei megöltek. Ekkor érkezik Papageno mit sem sejtve, vidáman, énekelve.

Zenehallgatás közben kövessétek a kottát!

2. feladat

Tanuljátok meg Papageno belépőjét!

Az er- dőt jár- va sí- po- lok, így él- ni, hej, de víg do- log. A
 fűz- fa síp- ról is- mer meg a fér- fi, nő, a kis- gyer- mek.
 A fütty- re jő a sok ma- dár, és
 mind a há- lóm fog- lya már. Hát
 miért ne vol- nek víg le- gény, ha a sok ma- dár- ka mind e- nyém!

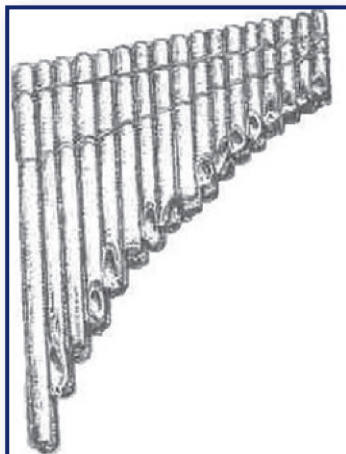
3. feladat

A madarász különleges, fából készült hangszeren játszik egy skálarészletet. A hangszer több sípból áll, amelyek szorosan egymáshoz simulnak.

Neve: pánsíp.

Minél magasabb a hangszerben lévő levegőoszlop, annál mélyebb a hangszer hangja.

Figyeljétek meg az áriában a pánsíp hangját, és jelöljétek az ábrán, melyik irányból, melyik irányba fújja a hangszeret Papageno!

4. feladat

Jelöljétek aláhúzással a számotokra legmegfelelőbb választ!

Az ária tempója: vontatott, lassú, lépésben haladó = andante, fürge, nagyon gyors

5. feladat

Tamino Kép-áriájának szövegkezdete: Mily bűvös látomás e kép...

Az Éj királynőjének udvarhölgyei egy miniatűr képet – Pamina arcmását – adnak Taminónak. Meglátva a gyönyörű lányt, az ifjú herceg beleszeret a lányba.

Most hallgassátok meg az áriát, közben figyeljétek meg Tamino hangszínét!
Tenor/magas/, bariton/középmély/ vagy basszus/mély/ hangon énekel?

Figyeljétek a kezdő ugrásra! Milyen irányban halad a dallam? Miért?
Felfelé, mert a herceg örömmel, elbűvölve, meglepődve nézi a képet.

IV.

1. feladat

Hallgassátok meg a Csengettyű-kórust és az azt követő duettet, melyet Pamina és Papageno énekel!

Kövessétek a kottából a zenei történést!

Húzzátok alá azokat a kifejezéseket, amelyek segítik a mondanivaló megértését!

Mily szép ez, mily tisztá, mily égi csoda! La-la-

la - la - la - la - la - la - la - la - la - la - la.

Ily szépet nem halottam én még soha La-la-

la - la - la - la - la - la - la - la - la.

Min - den jó szív lel - ne bár i - lyen csen - gő kin - cset,
 Hogy - ha el - len tör - ne rá, visz - sza üz - né min - det.
 Mesz - sze fut - na el - len - ség, él - te vol - na bé - kes - ség,
 Mesz - sze fut - na el - len - ség, él - te vol - na
 él - - - te vol - na csen - des bé - kes - ség!
 bé - kes - ség, él - te csen - des bé - kes - ség!
 Jó ba - rát - ság szív - hez szól, bú - ban, baj - ban él - tet,
 És e - nél - kül, tud - juk jól, nin - csen bol - dog é - let.

2. feladat

Válaszoljatok egy szóval a kérdésekre!

Mi az a kincs, amelyet minden embernek meg kellene lennie?

Pl. barátság, szerelem, bűvös csengettyű, segítség

Húzzátok alá a választ/válaszokat!

Mire vonatkozik a mutató névmás? „ Mily szép EZ...? .....

♪ Keresd meg a szövegben a következő szavak megfelelőit!

Találna: .....

Ellenség: .....

Élete: .....

♪ Mit mondanak az énekesek? Mi az, ami nélkül nincsen boldog élet?

♪ Fogalmazzatok meg egy mondatban: miért fontos számotokra a barátság?

V.

Pamina és Tamino megérkeznek Sarastro templomához. Miután kiállták a próbákat, a főpap megáldja a párt, és egész életükre szóló útravalóval látja el őket.

Most hallgassátok meg Sarastro egyik áriáját!

1. feladat

Írjátok le úgy a következő szavakat, hogy azok párt alkossanak!

Indokoljátok szóban, hogy miért tartjátok összetartozónak ezeket a fogalmakat!

FÜRGE, HANGOS, MÉLTÓSÁGTELJES, LASSÚ, SZELÍD,
KEDÉLYES, ÜNNEPÉLYES, DURVA, ERŐTELJES, VAD,
VIDÁM, KIEGYENSÚLYOZOTT

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

2. feladat

Most húzzátok alá azokat, amelyek jellemzik Sarastro áriáját!

Szóban indokoljátok választásaitokat!

3. feladat

Fogalmazzatok meg, milyen zenei eszközök segítették Sarastro bemutatását!

(Hangszín, metrum, tempó, hangnem...)

A basszus hangszín általában a megbízhatóságot szimbolizálja. A hármas lüktetés a kiegyensúlyozott életérzsét közvetíti. A lassú, méltóságteljes tempó és a dús hangnem szintén Sarastro megbízhatóságát, nyugodtságát fejezi ki.

.....

.....

.....

.....

VI.

Feladat

Fogalmazd meg egy személyes élményedet, amikor megtapasztaltad, hogy van barátod!

Forrás:

A képek a Magyar Állami Operaház archívumából valók.

A történet az *Operamesék* c. könyv alapján készült (Tóthfalusi István, Móra Ferenc Kiadó, 2006).